

Aan: De leden van de vaste Kamercommissie Digitale Zaken
Van: Samenwerkende VG-organisaties (Verstandelijk Gehandicapten-organisaties)
Datum: 11 juni 2026
Betreft: Input voor het Commissiedebat digitale inclusie op 24 juni
Inhoud: Digitale vertegenwoordiging Advies van de over digitale vertegenwoordiging

Geachte leden van de vaste Kamercommissie Digitale Zaken,

Op 24 juni debatteert u over het onderwerp digitale inclusie.

Er komt eindelijk beweging in een probleem waarvoor belangenorganisaties al jarenlang aandacht vragen: het digitaal kunnen handelen namens een kind of volwassene die dat zelf niet kan. De aangekondigde ontwikkeling van het Stelsel Toegang en de Bevoegdheidsverklaringsdienst is daarom een belangrijke stap vooruit.

Tegelijkertijd constateren de samenwerkende VG-organisaties dat de voorgestelde oplossing nog onvoldoende aansluit bij de praktijk van gezinnen en wettelijk vertegenwoordigers van mensen met een verstandelijke beperking, EMB en ZEVMB.

Positieve punten

- Het kabinet erkent eindelijk expliciet dat digitaal vertegenwoordigen mogelijk moet worden gemaakt.
- Er komt een technische voorziening waarmee ouders en wettelijk vertegenwoordigers met hun eigen inlogmiddel namens een ander kunnen handelen.
- De oplossing wordt niet beperkt tot DigiD, maar maakt onderdeel uit van het bredere Stelsel Toegang, waarin ook andere erkende inlogmiddelen een plaats krijgen.

De Belangrijkste zorgen

1. Geen oplossing voor ouders van kinderen van 12 tot 18 jaar

De grootste tekortkoming is dat de eerste fase uitsluitend betrekking heeft op ouderlijk gezag voor kinderen tot 12 jaar. Voor ouders van kinderen tussen 12 en 18 jaar verandert er voorlopig niets. Juist in deze groep bevinden zich veel jongeren met een verstandelijke beperking of EMB die niet zelfstandig kunnen inloggen of hun digitale zaken kunnen regelen, terwijl ouders nog wel verantwoordelijk zijn voor zorg, ondersteuning, onderwijs en medische zaken.

Voor kinderen tussen de 12 en 14 jaar geldt dat ouders nog volledig het ouderlijk gezag uitoefenen en bij belangrijke beslissingen, zoals medische behandelingen, **samen** met hun kind toestemming moeten geven. Tussen de 14 en 18 jaar krijgen jongeren geleidelijk meer eigen rechten en vanaf 16 jaar mogen zij bijvoorbeeld zelfstandig toestemming geven voor medische behandelingen en hebben zij een zelfstandig recht op privacy en inzage in hun dossier.

Tegelijkertijd blijft het ouderlijk gezag tot de leeftijd van 18 jaar bestaan en blijven ouders verantwoordelijk voor de verzorging, ondersteuning en vertegenwoordiging van hun kind. Voor jongeren met EMB, ZEVMB of een ernstige verstandelijke beperking is dit onderscheid in de praktijk vaak beperkt, omdat zij veelal niet zelfstandig digitaal kunnen handelen of hun belangen kunnen behartigen. Juist daarom is het van belang dat ouders ook in de leeftijdsgroep van 12 tot 18 jaar digitaal namens hun kind kunnen optreden, ongeacht of dit via DigiD, e-Herkenning of andere erkende digitale toegangsmiddelen gebeurt.

Door deze digitale vertegenwoordiging niet expliciet te regelen blijft een grote groep gezinnen ook na invoering van de eerste fase geconfronteerd met dezelfde problemen als nu.

2. Wettelijke vertegenwoordigers moeten opnieuw wachten

Voor curatoren, mentoren en bewindvoerders wordt pas gesproken over een oplossing in de eerste helft van 2027. Dat betekent opnieuw uitstel voor een groep die al jaren tegen digitale drempels aanloopt.

3. De praktijk is breder dan DigiD alleen

Wij hebben de gepresenteerde inlogschermen bekeken en constateren dat het vraagstuk breder is dan alleen DigiD. Steeds meer zorgorganisaties, gemeenten, zorgkantoren, uitvoeringsorganisaties en andere dienstverleners werken met verschillende vormen van persoonsgebonden digitale toegang, waaronder DigiD, e-Herkenning en andere erkende inlogmiddelen.

Het is daarom essentieel dat vertegenwoordiging niet uitsluitend binnen DigiD wordt opgelost, maar integraal onderdeel vormt van het gehele Stelsel Toegang en alle vormen van persoonlijk digitaal inloggen ondersteunt. Anders dreigt een situatie waarin vertegenwoordigers bij de ene organisatie wel en bij de andere organisatie niet namens een naaste of cliënt kunnen handelen.

4. Risico op nieuwe ongelijkheid

Het kabinet geeft zelf aan dat de voorzieningen alleen werken wanneer dienstverleners hun systemen aanpassen. Hierdoor bestaat het risico dat sommige zorgorganisaties, gemeenten, zorgkantoren en uitvoeringsinstanties snel aansluiten, terwijl andere organisaties achterblijven. Voor ouders en vertegenwoordigers betekent dat opnieuw een versnipperd landschap. Actieve ondersteuning bij implementatie en duidelijke landelijke afspraken zijn daarom noodzakelijk om nieuwe ongelijkheid te voorkomen.

Aanbevelingen

De samenwerkende VG-organisaties adviseren om richting BZK, VWS en de Tweede Kamer de volgende punten nadrukkelijk onder de aandacht te brengen:

1. **Breid de eerste fase uit naar alle minderjarigen die niet zelfstandig kunnen handelen**, inclusief de groep van 12 tot 18 jaar.
2. **Versnel de invoering voor curatoren, mentoren en bewindvoerders** en voorkom verdere vertraging richting 2027.
3. **Zorg voor een oplossing die werkt voor alle erkende inlogmiddelen**, waaronder DigiD, e-Herkenning en toekomstige private middelen binnen het Stelsel Toegang.
4. **Verplicht of stimuleer snelle implementatie door zorgaanbieders, gemeenten, zorgkantoren en uitvoeringsorganisaties** en ondersteun deze organisaties actief zodat vertegenwoordigers niet afhankelijk zijn van de bereidheid of mogelijkheden van afzonderlijke organisaties.
5. **Betrek belangenorganisaties structureel bij de ontwikkeling en het testen van de voorzieningen** zodat de praktijk van mensen met EMB, ZEVMB en hun naasten daadwerkelijk wordt meegenomen.
6. **Maak een duidelijke tijdlijn voor de groep 12–18 jaar en voor wettelijk vertegenwoordigers van volwassenen**, zodat gezinnen weten waar zij aan toe zijn.

Conclusie

De samenwerkende VG-organisaties verwelkomen de aangekondigde ontwikkeling als een belangrijke eerste stap. Tegelijkertijd constateren zij dat de voorgestelde oplossing nog onvoldoende tegemoetkomt aan de dagelijkse praktijk van gezinnen van kinderen en volwassenen met een ernstige verstandelijke of meervoudige beperking. Zolang ouders van kinderen tussen 12 en 18 jaar en wettelijk vertegenwoordigers van volwassenen niet volwaardig digitaal kunnen handelen via alle relevante inlogmiddelen, blijft sprake van een aanzienlijke belemmering voor gelijkwaardige toegang tot zorg, ondersteuning en publieke dienstverlening. Pas wanneer wettelijke vertegenwoordiging in de volle breedte van de digitale dienstverlening is geregeld, kan sprake zijn van werkelijk toegankelijke en inclusieve digitale dienstverlening voor mensen met een beperking en hun naasten.

Wij rekenen er erop dat u deze input meeneemt in het debat en samen met ons werkt aan een digitale inclusie.

Met vriendelijke groet,

VG-samenwerkingscollectief

Bestaande uit Dit Koningskind, SIEN, EMB Nederland, KansPlus, 2CU 'to see you' en Helpende Handen

